

УДК 342.9

В. А. Трофімцов
кандидат юридичних наук,
начальник юридичного департаменту
Юридичної компанії «Льва Толстого»

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ У СВІТЛІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ

Загальновідомим є факт, що завчасна поінформованість населення дасть змогу органам державної влади, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарської діяльності, міжнародним організаціям, їх посадовим та службовим особам заручитися підтримкою з боку окремих індивідуумів, яка може полягати в добровільній волонтерській допомозі, виконанні робіт на громадських засадах, розшуку осіб, які підозрюються в скоєнні злочину (комплексу злочинів) тощо. Іншою стороною відзначеного аспекту професійної діяльності уповноважених суб'єктів державної влади є довіра громадян в частині виконання першими своїх функціональних обов'язків на належному рівні. Проте, якщо поглибитися в сутність окресленої функції, то виникає питання щодо безпосередньо інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності саме відомств, що захищають національну безпеку від посягань з боку країн-агресорів, охороняють громадський порядок, захищають законні права, інтереси та свободи людини і громадянина, створюють комфортні умови для нормотворчої та юрисдикційної діяльності суб'єктів владних повноважень тощо.

Парадигму інформаційного забезпечення вже досліджували такі вчені, як В.Д. Андреев, В.А. Анташов, І.П. Босак, О.В. Васюренко, К.О. Волохата, М.П. Денисенко, В.В. Годін, В.І. Ісаков, О.В. Карпенко, В.Г. Козак, І.В. Колос, І.К. Корнеева, Т.Л. Кулаковська, Ю.Д. Кунев, М.В. Макарова, І.А. Маркіна, Л.Т. Ониксимова, Є.М. Палига, С.М. Петренко, Н.О. Петрина, М.С. Пушкар, М.Є. Рогоза, В.І. Ткач, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, В.А. Шевчук. Однак як наука, так і практика інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму потребують комплексного дослідження терміна «інформація у світлі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму». Зазначене підтверджує актуальність теми обраного дослідження та в його рамках передбачає постановку мети статті – дослідження терміна «інформація» крізь призму інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму в Україні.

Для повноти розуміння поставленого перед нами завдання виникає нагальна потреба у висвітленні змістовного наповнення поняття «інформація». Так, в статті 1 Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ законодавець пропонує під зазначеною загальнотеоретичною категорією розуміти будь-які ві-

домості та (або) дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [1]. Водночас в статті 1 Закону України «Про економічну конкуренцію» від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ термін інформації має значення відомостей в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації, карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо, фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості [2].

У науковій літературі міститься дещо інше визначення поняття «інформація». Так, Л.В. Кузенко у ході дослідження правового регулювання права громадян на інформацію в сфері державного управління, розкриває сутність інформації як обов'язковий компонент спілкування людей, тому її якість, правдивість є не тільки відтворенням високих моральних принципів, а й передумовою спілкування. [3, с. 10]. Не менш цікавою позицією притримується М.І. Хлинцов, який вважає, що інформація – це виділена нашою свідомістю під час вирішування конкретного завдання частина відомостей стосовно об'єкта дослідження, що може сприяти вирішенню цього завдання [4, с. 33], адже за своєю сутнісною природою інформація проявляється в роз'ясненні, викладенні або повідомленні [5, с. 201]. Слід відзначити, що до останнього часу також немає узгодженої позиції ані законодавця, ані вчених щодо виокремлення видів інформації. Хоча в статті 10 Закону України «Про інформацію» виділені такі види.

1) Інформація про фізичну особу – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

2) Науково-технічна інформація – будь-які відомості та (або) дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

3) Податкова інформація – сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами

інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим законодавством України.

4) Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах суспільного життя.

5) Правова інформація – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

6) Соціологічна інформація – будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

7) Інші види інформації [1]. Цей перелік видів інформації не є вичерпним.

Доволі просторий перелік видів інформаційного забезпечення протидії тероризму окреслено в підзаконних нормативно-правових актах. Так, Порядку обміну інформацією між Державною службою фінансового моніторингу України і Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку для підвищення ефективності здійснення нагляду за додержанням суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [7] окреслено такі види інформаційного забезпечення протидії тероризму: а) інформація про фінансові операції, які або є, або можуть стати джерелом фінансування тероризму [8] задля своєчасного поповнення Єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму нововиявленими чи оновленими відомостями про фізичних та юридичних осіб – ймовірних співучасників організованої злочинної діяльності (в тому числі терористичної); б) інформація, що міститься у звітах Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про порядок та строки розгляду справ Державною службою фінансового моніторингу України про порушення юридичними особами вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, застосовані відповідні санкції щодо юридичних осіб та порядок складання протоколів про адміністративні правопорушення, отже, про хід та результати судового розгляду такого роду процесуального рішення [9]; в) інформація щодо обміну інформацією з обмеженим доступом, якою володіють службові та посадові особи центрального органу виконавчої влади, що

провадить державну політику на ринку цінних паперів України, якщо їм стало відомо про фінансування тероризму [10]; г) інформація суб'єктів господарювання всіх форм власності, органів державної влади, органів місцевого самоврядування тощо [11] щодо цінних паперів суб'єктів підозрюваних у терористичній діяльності; г) інформація щодо бази даних про ринок цінних паперів – джерела публічної інформації про емітентів, професійних учасників, а також їх об'єднань у вказаній специфічній сфері людської діяльності тощо.

У Порядку надання та розгляду узагальнених матеріалів, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерством доходів та зборів України і Службою безпеки України від 2 грудня 2013 року № 1026/1184/739/484 [12], хоч і не прямо, проте опосередковано визначено такі види інформації: а) інформація щодо розподілу повноважень між працівниками Міністерства внутрішніх справ України функцій, які займаються організацією інформаційно-аналітичної органів внутрішніх справ, формуванням довідково-інформаційних фондів, веденням оперативного-пошукових та криміналістичних обліків, здійсненням обробки персональних даних, складанням статистичної інформації, наданням інформаційних послуг тощо [13] з метою призначення компетентного співробітника для організації на постійній основі взаємодії з Державною службою фінансового моніторингу України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [12]; б) інформація, яка надається Державною службою фінансового моніторингу України правоохоронним органам щодо узагальнених матеріалів з приводу проведення окремими категоріями фізичних та юридичних осіб цілого спектру фінансових операцій, які підпадають під ознаки кримінального правопорушення, пов'язаного з фінансуванням тероризму, що передбачає юридичну регламентацію обов'язкових реквізитів типового документа (офіційного письмового запиту правоохоронного органу для отримання відповідної зведеної інформації як у письмовій, так і в електронній формі); в) інформація щодо правових підстав ініціації процедури підготовки Державною службою фінансового моніторингу зведених матеріалів для передачі органам безпеки, органам внутрішніх справ та органам у сфері податкової справи щодо письмових відомостей про матеріальні сліди злочинів, пов'язаних з фінансуванням тероризму (документи бухгалтерського обліку, фінансової звітності, господарської діяльності фізичної або юридичної особи), які прямо вказують на фінансову операцію (комплекс фінансових операцій) – невід'ємні елементи цілісної злочинної технології збагачення за рахунок коштів, одержаних неза-

конним шляхом, про письмові відомості, отримані внаслідок фіксації ідеальних слідів кримінальних правопорушень зазначеної категорії – покази учасників кримінального провадження (свідків, підозрюваних, потерпілих), в яких міститься важлива інформація про особливості відмивання неправомірно отриманих доходів, реквізити банківських рахунків, через які здійснювались перекази грошових коштів, найменування та юридичну адресу фіктивного підприємства як частини технології єдиної досягнення злочинної мети, про письмові відомості, які містяться в повідомленні (заяві) юридичної (фізичної) особи про злочин(-и) проти національної безпеки в частині фінансування терористичної діяльності та потребують проведення фактичної перевірки за цим фактом шляхом зіставлення оперативної інформації з даними, що знаходять своє відображення в узагальнених матеріалах Державної служби фінансового моніторингу України тощо; г) інформація про перелік обов'язкових та додаткових відомостей, які повинні міститися в узагальнених матеріалах до правоохоронних органах [12] тощо.

Варто відзначити, що названий перелік видів інформації не є вичерпним, і в межах одного дослідження його важко розкрити, проте, вважаємо, що саме ті види, що ми виокремили, на жаль, найменше досліджені. Так, наприклад, ані в юридичній літературі, ані в законодавстві не окреслено кола питань щодо тієї інформація, яка має міститись в запитах Державної служби фінансового моніторингу з метою моніторингу ситуації навколо фінансування тероризму. На нашу думку, такого роду документ уповноваженої особи компетентного суб'єкта державної влади повинен містити в собі такі основні елементи: відомості про суб'єктів підприємницької діяльності, які займаються відмиванням грошових коштів, отриманих незаконним способом задля фінансової підтримки формувань терористичного спрямування (найменування, юридична адреса), порядковий номер та дата вихідної кореспонденції; інформація про адресат отримання відмитих коштів; короткий виклад основних положень справи (провадження) в межах якої (якого) отримано додаткову інформацію про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу; чітко сформувані запитання, які потребують додаткового роз'яснення, перевірки або ж з'ясування безпосередньо за допомогою узагальнених матеріалів з посиланням на відповідні норми законодавства у цій сфері; відомості про особу власника компанії, підприємства, установи, або фізичну особу, яка запідозрена у фінансуванні тероризму, тощо.

Резюмуючи викладене вище, пропонуємо власне розуміння поняття «інформація» у світлі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму в Україні. Під такою слід розуміти

сукупність відомостей в будь-якій формі (вербальній, комп'ютерній чи письмовій), які збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації, карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо, фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості, що є засобом досягнення сприятливих умов розвитку всього суспільства.

Література

1. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992 – № 48 – Ст. 650.
2. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001 – № 12 – Ст. 64.
3. Кузенко Л.В. Правове регулювання права громадян на інформацію в сфері державного управління : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Л.В. Кузенко. – Х., 2003. – 173 с.
4. Хлынцов М.И. Криминалистическая информация и моделирование при расследовании преступлений / М.И. Хлынцов. – Саратов, 1982. – 76 с.
5. Словарь иностранных слов. – 12-е изд., стереотип. – М. : Рус. яз., 1985. – 606 с.
6. Удалова Л.Д. Теоретичні засади отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Л.Д. Удалова. – К., 2007. – 433 с.
7. Про затвердження Порядку обміну інформацією між Державною службою фінансового моніторингу України і Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку для підвищення ефективності здійснення нагляду за додержанням суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Наказ, Порядок Міністерства фінансів України від 28 лютого 2013 року № 344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0452-13>.
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014 – № 50–51 – Ст. 2057.
9. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Указ, Положення Президента України від 23 листопада 2011 року № 1063/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>.
10. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 лютого 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011 – № 32 – Ст. 314.
11. Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів : Рішення, Положення, Форма Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 3 грудня 2013 року № 2826 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2180-13>.

12. Про затвердження Порядку надання та розгляду узагальнених матеріалів : Наказ, Порядок, Перелік Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства доходів і зборів України, Служби безпеки України від 2 грудня 2013 року № 1026/1184/739/484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2170-13>.

13. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Указ, Положення, Перелік Президента України від 6 квітня 2011 року № 383/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/383/2011>.

Анотація

Трофімцов В. А. Поняття інформації у світлі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму. – Стаття.

У статті на основі наукових позицій вчених надано авторське визначення поняття «інформація» у світлі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму. Наведено класифікацію видів останньої. Зроблено висновок про важливість швидкого використання інформації у процесі інформаційно-аналітичного забезпечення протидії тероризму.

Ключові слова: протидія тероризму, інформаційно-аналітичне забезпечення, зовнішній та внутрішній рівні, законодавство, вербальна інформація, комп'ютерна інформація, письмова інформація.

Аннотация

Трофимцов В. А. Понятие информации в свете информационно-аналитического обеспечения противодействия терроризму. – Статья.

В статье на основе научных позиций ученых представлено авторское определение понятия «информация» в свете информационно-аналитического обеспечения противодействия терроризму. Приведена классификация видов последней. Сделан вывод о важности быстрого использования информации в процессе информационно-аналитического обеспечения противодействия терроризму.

Ключевые слова: противодействие терроризму, информационно-аналитическое обеспечение, внешний и внутренний уровни, законодательство, вербальная информация, компьютерная информация, письменная информация.

Summary

Trofimcov V. A. The concept of information in the light of information and analytical support of counter-terrorism. – Article.

On the basis of scientifically scientists provided the author's definition of "information" in the light of information and analytical support to counter terrorism. The classification of types of the latter. The conclusion about the importance of rapid use of the information in the information and analytical support to counter terrorism.

Key words: counter-terrorism, information and analytical support, foreign and domestic levels, legislation, verbal information, computer information, written information.